

Alex Michaelides

RAEV

Inglise keelest tõlkinud Raili Puskar

Umale

ἦθος ἀνθρώπω δαίμων
Iseloom määrab saatuse.

HERAKLEITOS

PROLOOG

Raamatut ei tohi kunagi alustada kirjeldusega ilmast.

Kes seda ütles? Ei mäleta enam – küllap keegi kuulus kirjanik.

Kes tahes ta oli, tal oli õigus. Ilm on igav. Mitte keegi ei taha lugeda ilmast, liiati veel Inglismaal, kus sellest räägitakse niigi palju. Tahetakse lugeda *inimestest*, ja kirjeldavad lõigud jäetakse minu kogemuste põhjal tavaliselt vahele.

Ilma vältimine on hea nõuanne – mida ma nüüd omal riiskol eiran. Teen erandi, mis loodetavasti kinnitab reeglit. Ärge muretsege, minu jutustuse sündmused ei toimu Inglismaal, seega ei räägi ma siin vihmast. Ma keeldun vihmast kirjutamast – mitte ükski raamat ei tohiks mitte kunagi alata vihmaga. Ei mingeid erandeid.

Ma räägin tuulest. Tuulest, mis tuhiseb Kreeka saarte ümber. Metsikust, ettearvamatust Kreeka tuulest. Tuulest, mis ajab teid hulluks.

Tol ööl – mõrva ööl – oli rajutuul. Raevukas, marune – ragistas puude vahel, vihises teeradadel, vilistas, vingus, krahmas kaasa kõik muud hääled ja leekis nendega minema.

Leo oli õues, kui laske kuulis. Ta oli maja taga köögiviljaaias käpuli maas ja oksendas. Ta polnud purjus, lihtsalt pilves. (*Mea culpa*, pean kahjuks tunnistama. Ta polnud kunagi varem marihuanat tõmmanud, ma poleks vist tohtinud talle pläru pakkuda.) Pärast esialgset pisut joovastunud tunnet – millega kaasnes ilmselt üleloomulik nägemus – läks tal süda pahaks ja ta oksendas.

Just sel hetkel kihutas tuul Leo poole, pildus helid otse tema pihta: *pauh-pauh-pauh!* Kolm üksteise järel kostvat püssipauku.

Leo ajas end jalule. Vastu puhuvate tuuleiilidega võideldes vaarus ta ebakindlatel jalgadel püssipaukude suunas – piki tee-rada majast eemale, läbi oliivisalu, varemete poole.

Ja seal, lagendikul, oli siruli maas ... surnukeha.

Üha laiemaks valgavas verelombis lebava surnukeha ümber oli marmorsammastest varemete sõõr, mis jättis sündmuskoha osaliselt varju. Leo astus surnukehale kartlikult lähemale, uuris selle nägu. Vankus siis tahapoole, nägu õuduses väändunud, avas suu karjeks.

Just siis jõudsin mina koos teistega kohale – et kuulda üüri-keseks Leo ulgu, enne kui tuul selle ta huultelt haaras ja sellega pimedusse tuhises.

Seisime sekundi liikumatult, vaikides. Hetk oli koletu, õudne – nagu mõne Kreeka tragöödia traagiline lõpustseen.

Aga sellega tragöödia ei lõppenud.

Vaid hoopis algas.

ESIMENE VAATUS

Teist nii kurba lugu pole ma kuulnud.

FORD MADOX FORD
„The Good Soldier”

ESIMENE PEATÜKK

See on jutustus mõrvast.

Aga võib-olla pole see päris õige. Sest oma olemuselt on see armastuslugu, kas pole? Kõige kurvemat laadi armastuslugu armastuse lõppemisest, armastuse surmast.

Nii et küllap oli mu esimene mõte siiski õige.

Teile võib tunduda, et teate seda lugu. Küllap lugesite selle kohta omal ajal – kui juhtute mäletama, siis olid tabloidid sellest vaimustuses, „MÕRVASAAR” oli väga populaarne pealkiri. Tegelikult sugugi mitte üllataval kombel, sest sel olid olemas kõik ajakirjandussensatsiooniks vajalikud elemendid: eraklik endine filmistaar, eraomandis olev Kreeka saar, mille tuul oli muust ilmast ära löiganud ... ja loomulikult mõrv.

Selle öö kohta kirjutati palju jama. Igasuguseid pööraseid ja ekslikke teooriaid selle kohta, mis võis või ei pruukinud aset leida. Mina vältisin neid kõiki. Minul polnud mingit huvi lugeda ebatäpseid mõlgutusi selle kohta, mis kõik oleks võinud saarel juhtuda.

Mina teadsin, mis juhtus. Ma olin seal.

Kes ma olen? Nojah, mina olen selle loo jutustaja ja ühtlasi üks tegelastest.

Kokku oli meid, kes me olime saarel löksus, seitse.

Üks meist oli mõrvar.

Aga enne, kui hakkate sõlmima kihlvedusid, kes meist seda tegi, pean oma kohuseks teid teavitada, et seekord pole tegu klassikalise mõrvamüsteeriumiga. Tänu Agatha Christiele on meile teada, kuidas selline jutustus peab arenema: nõutuks tegevale kuriteole järgneb visa uurimine, teravmeelne lahendus,

ja kui veab, siis ootamatu ja üllatav lõpplahendus. Aga see on tõestisündinud lugu, mitte ilukirjanduslik teos. See on lugu tegelikest inimestest, tegelikust kohast. Pigem on see hoopis tegelaskuju analüüs, vaatlus, kes me oleme ja miks me teatud asju teeme.

See on minu siiras ja puhtsüdamlik katse taastada tolle koletu öö sündmused – nii mõrv kui ka kõik, mis selleni viis. Töotan esitada teile lihtsa ja ilustamata tõe või nii lihtsa ja ilustamata tõe, kui mul õnnestub. Kõik, mis me tegime, rääkisime ja mõtlesime.

Aga kuidas? kuulen teid küsimas. *Kuidas saab see võimalik olla?* Kuidas saab olla, et ma *kõike* tean? Mitte üksi kõiki astutud samme, kõike mis öeldi ja tehti, vaid ka kõike, *mida ei tehtud, mida ei öeldud*, kõiki mõtteid, mis kellegi peas liikusid?

Enamasti tuginen meievahelistele vestlustele, nii enne kui ka pärast mõrva – sel juhul nende vahel meist, kes jäid ellu. Mis aga surnutesse puutub, siis tulete ehk vastu ja annate mulle nende siseelu kirjeldamiseks loomingulise vabaduse. Kuna olen erialalt näitekirjanik, olen ehk selle konkreetse ülesande täitmiseks kõige sobilikum isik.

Ülevaade tugineb ka minu ülestähendustele, mis on kirja pandud nii enne kui ka pärast mõrva. Selle juurde selgituseks. Mul on nüüdseks juba aastaid olnud tava märkmikke pidada. Ma ei nimetaks neid päevikuteks, sest need pole selleks küllalt korrastatud ülesehitusega. Märkmikes on kirjas minu mõtted, ideed, unistused, pealt kuulnud vestluskatked, tähelepanekud maailma kohta. Märkmikud ise pole midagi peent ega uhket, kõigest lihtsad mustad Moleskine'i omad. Praegu on mu ees lahti selle aasta märkmik ja vaatan jätkates kindlasti sinna sisse.

Rõhutan seda seetõttu, et kui peaksin teid jutustuse kestel mingil hetkel eksiteele viima, siis saate aru, et ma ei teinud

seda meelega, vaid tahtmatult, sest püüan oma kohmakal moel sündmusi omaenda vaatenurgast vast ehk liialt eemale kangutada. Küllap käib selline oht kaasas, kui jutustad lugu, milles sul endal juhtub olema väiksemat sorti roll.

Annan siiski endast parima, et mitte liiga sageli teemast kõrvalle kalduda. Kõigest hoolimata loodan, et lubate mulle siin-seal mõne kõrvalpõike. Ja enne, kui hakkate mind süüdistama selles, et esitan oma loo labürindi kujul, lubage meenu-tada, et tegu on tõestisündinud looga ja päriselus me ju just nii suhtlemegi. Kasutame mitmesuguseid võtteid: hüppame ajas edasi-tagasi, võtame tempo maha ja peatume mõnel olukorral pikemalt ning mõnest momendist kihutame läbi, seejuures ühteist kohendades, puudusi pisendades ja vourusi võimendades. Me ei ole usaldusväärsed jutuvestjad, kui peame jutustama omaenda elust.

Veidral moel on mul tunne, et praegu, kui ma teile seda lugu vestan, peaksime istuma baaripukkidel nagu vanad sõbrad, kes võtavad väikest napsi.

See on lugu kõigile, kes on kunagi armastanud, ütlen ma, kui teie seate end sisse ja mina alustan, lükates teie ette klaasi – suure klaasi, sest see kulub teile ära.

Palun, et te ei katkestaks mind liiga palju, vähemalt mitte esialgu. Pärastpoole tuleb aruteluks küllalt võimalusi. Praegu palun teil mind viisakalt ära kuulata, nagu taluksite hea sõbra kaunis pikale venivat anekdooti.

On aeg kohtuda meie kahtlusalustega – tähtsuse järjekorras. Ja seega pean jääma veidikeseks vastumeelselt lava taha. Seisan külgakulisside taga ja ootan oma etteastet.

Alustame – nagu kord ja kohus – staarist.

Alustame Lanast.

TEINE PEATÜKK

Lana Farrar oli filmitäht.

Lana oli suur staar. Ta sai selleks väga noorest peast, ajal, kui staariseisus veel midagi tähendas – enne, kui kuulsuseks võisid saada kõik, kellel oli internetiühendus.

Paljudele teist on tema nimi kahtlemata tuttav või te olete tema filme näinud. Ta tegi neid liiga palju, et neid siin üles lugeda. Võib-olla on teile nagu minulegi neist paar väga hingelähedased.

Kuigi Lana oli kümmekond aastat enne meie jutustuse algust filmimaailmast taandunud, oli ta endiselt kuulus – ja võib arvata, et Lana Farrari mäletatakse, kusjuures täie õigusega, veel tükk aega pärast seda, kui mina olen surnud ja mind on unustatud, nagu mind poleks kunagi olemas olnud. Nagu kirjutas Shakespeare Cleopatra kohta, võib ka Lana puhul öelda, et ta „pälvib kohta ajalooos”.

Lana avastas Oscariga pärjatud legendaarne Hollywoodi produtsent Otto Krantz – kellega Lana hiljem abiellus –, kui Lana oli üheksateistkümnepäevane. Ja kuni oma enneaegse surmani pühendas Otto Lana karjääri edendamisele märkimisväärse energia ja mõjuvõimu, kavandades Lana ande esiletõstmiseks terved filmid. Aga olenemata sellest, kas Otto oleks teda toetanud või ei, oli Lanal määratud nii või teisiti staariks saada.

Põhjus polnud ainuüksi tema veatus näos, Botticelli ingli moodi säravas ilus – ta piiritult sinistes silmades – või tema olekus, selles, kuidas ta liikus või rääkis, või tema kuulsas naeratuses. Ei, Lana juures oli midagi *enamat* – midagi tabamatut, kübeke pooljumalannat, midagi müütilist, maagilist,

mis muutis ta lakkamatult, vastupandamatult vaadeldavaks. Niisuguse iluduse läheduses olles tahtsid teda ainiti imetleda.

Lana tegi palju filme väga noorest peast, ja kui aus olla, tundus kohati, nagu oleks loobitud vastu seina pori, et näha, mis jääb pidama. Ja kuigi ta romantilised komöödiad olid minu arvates kord paremad, kord kehvemad, ja ta põnevikud mööduvad nähtused, siis tema esimese tragöödiaga satuti kullasoone peale. Lana mängis „Hamleti” kaasaegses versioonis Opheliat ja ta esitati esimest korda Oscari kandidaadiks. Sealt edasi sai üllas kannatamine Lana leivanumbriks. Nimetage neid pisaraskujukateks või sentimentaalseteks filmideks, Lana hiilgas iga hukatusele määratud kangelannana Anna Kareninast kuni Jeanne d’Arcini. Ta ei saanud kunagi ihaldatud meest, ta tuli haruharva välja elavana – ja meie armastasime teda seetõttu.

Nagu võite ette kujutada, teenisid väga paljud tänu Lanale üüratuid summasid. Kui Lana oli kolmekümne viie aastane, aitasid ühe tema suurima edu tulud hoida Paramounti vee peal paaril aastal, mis olid muidu stuudiole rahaliselt katastroofilised. Ning just see seletabki filmitööstust tabanud märkimisväärset šokilainet, kui Lana teatas ootamatult, et lõpetab näitlemise – kuulsuse ja ilu tipul, olles kõigest neljakümneaastane.

Oli mõistatus, miks ta oli otsustanud taanduda – ja mõistatuseks see jäigi, sest Lana ei pakkunud mingit selgitust. Ei siis ega ka hilisematel aastatel. Avalikult ei rääkinud ta sellest kunagi.

Ent minule ta pajatas ühel talvisel õhtul Londonis, kui me jõime kaminatule ees viskit ja vaatasime, kuidas lumehelbed aknast mööda hõljuvad. Ta vestis mulle kogu loo ja mina rääkisin temale ...

Pagan! Läheb lahti – juba ma vingerdangi salamisi tagasi jutustusse. Paistab, et parimatest kavatsustest hoolimata ei

õnnestu mul kuidagimoodi Lana lugu vältida. Võib-olla peaksin lüüasaamist tunnistama, leppima, et me oleme Lanaga lahutamatult kokku põimitud, ühte sõlmitud nagu pulstunud nõörikera, kus on võimatu näha, kumb on kumb, või püüda seda lahti harutada.

Ja kui see ongi nii, siis meie sõprus tuli alles hiljem. Jutustuse selles punktis polnud me veel kohtunud. Tol ajal elasin mina Londonis Barbara Westi juures. Ja Lana oli loomulikult Los Angeleses.

Lana oli Californias sündinud ja seal üles kasvanud. Ta elas seal, töötas seal, tegi seal enamiku oma filmidest. Ent pärast Otto surma ja kui ta oli näitlemise lõpetanud, otsustas Lana Los Angelesest ära kolida ja uut elu alustada.

Aga kuhu minna?

Tennessee Williams on lausunud kuulsad sõnad, et pärast filminäitlemisega lõpetamist pole sul mitte kuskile minna – kui sa just ei lähe kuu peale.

Aga Lana ei läinud kuu peale. Tema läks hoopis Inglismaale.

Ta kolis oma väikese poja Leoga Londonisse. Ta ostis Mayfairi linnaosasse üüratu suure kuuekorruselise maja. Tal polnud kavas Londonisse kauaks jääda, kindlasti mitte igavesti – tegemist oli uue elustiili ja ajutise eksperimendiga, kuni ta jõuab selgusele, mida ülejäänud eluga teha.

Probleem oli aga selles, et kuna tal polnud enam karjääri, millele end täiel määral pühendada, jõudis ta muret tekitavale arusaamisele, et ta ei tea, kes ta on või mida ta teha tahab. Ta rääkis mulle, et ta oli nõutu.

Neile meie seast, kes Lana Ferrari filme mäletavad, on keeruline ette kujutada, et ta võis „nõutu” olla. Ekraanil kannatas ta palju, ent tegi seda stoiliselt, sisemise meelekindluse ja tohutu

sökusega. Ta vaatas tagasi pörkamata oma saatusele otsa ja langes võideldes. Ta oli kõik, mida ühelt kangelaselt oodata.

Päriselus polnud Lanal oma rollidega midagi ühist. Kui olid teda lõpuks lähemalt tundma õppinud, hakkasid pisitasa nägema, et fassaadi taga oli varjul hoopis teine, emotsionaalselt märksa nõrgem ja palju keerulisem isik. Keegi, kes polnud endas hoopiski nii kindel. Enamik ei kohanud seda teist isikut kunagi. Ent meie teiega peame püüdma hoida jutustuse arenedes sel teisel isikul silma peal. Sest tema käes on kõik jutustuse saladused.

See – parema sõna puudumisel – ebakõla Lana avaliku ja eraelulise mina vahel tekitas aastate jooksul minule palju probleeme. Tean, et ka Lanale endale. Eriti ajal, kui ta oli äsja Hollywoodist Londonisse kolunud.

Õnneks ei pidanud ta väga kaua vaevlema, enne kui seksus saatus ja Lana armus – inglasesse, endast natuke nooremasse Jason Milleri nime kandvasse nägusasse ärimehesse.

Kas see armumine oli üldse saatus või lihtsalt soodne meelelahutus – võimalus lükata need iseennast ja oma tulevikku puudutavad keerulised eksistentsiaalsed dilemmad edasi ja võib-olla isegi määramata ajaks –, on raske öelda. Vähemalt minu arvates.

Igatahes Lana ja Jason abiellusid. Lana jäi Londonisse elama.

London meeldis Lanale. Ma kahtlustan, et peamiselt inglaste reserveerituse tõttu – seal jäeti ta üldjuhul rahule. Inglastele pole omane kõnetada tänaval endisi filmitähti, olgu nad nii kuulsad kui tahes, nõuda selfisid ja autogramme. Mille tõttu võis Lana enamasti linnas häirimatult ringi kõndida.

Ta kõndis palju. Lanale meeldis kõndida, kui ilm seda võimaldas.

Ah! Ilm. Sarnaselt kõigi teistega, kes pikemat aega Suurbritannias elavad, kujunes ka Lanal kliima vastu ebaterve huvi. Aastate möödudes osutus see alaliseks frustratsiooniks. London meeldis talle, aga olles elanud siin ligemale kümme aastat, olid linn ise ja Londoni ilm saanud tema mõtteis sünonüümideks. Need kaks asja olid lahutamatult seotud: London tähendas sama mis *niiskus*, sama mis *vihm*, sama mis *hallus*.

See aasta oli olnud erakordselt sünge. Lihavõtted olid juba peaaegu käes, aga siia maani polnud kevadet kuskil näha. Praegugi ähvardas sadama hakata.

Läbi Soho jalutav Lana tõstis silmad üha mustemaks tõmbuvasse taevasse. Ja tundiski kohe vihmapiiska näol – ja teist kää peal. *Pagan!* Tuleb kohe tagasi keerata, enne kui vihm tihedamaks muutub.

Lana hakkas tuldud teed ja mõeldud mõtteid mööda tagasi minema. Ta naasis raske probleemi juurde, mille üle oli ennist mõtisklenud. Miski häiris teda, aga ta ei saanud aru, mis see oli. Ta oli juba mitu päeva ärevust tundnud. Ta oli rahutu, murelik, just nagu miski oleks teda jälitanud ja ta oleks püüdnud selle käest ära lipsata – hoidnud kitsastel tänavatel pea maas, põigelnud tal sabas käiva eest kõrvale. Aga mis see oli?

Mõtles, sisendas ta endale. *Mõtles välja*.

Kõndides tegi Lana oma elus inventuuri, otsis sealt käegakatsutavaid rahulolematuse või murede allikaid. Kas see oli ta abielu? Ebatõenäoline. Jason oli töö tõttu stressis, aga see polnud midagi uut – nende suhe oli praegu heas seisus. Probleem ei olnud abielus. Milles siis? Poeg Leos? Kas põhjuseks oli nende paari päeva tagune jutuaajamine? See oli ju kõigest sõbralik vestlus Leo tulevikust.

Või oli see tegelikult palju keerulisem?

Ta mõtteid häiris veel üks vihmapiisk. Lana tõstis pilgu pahaselt taevasse. Pole mingi ime, et tal ei õnnestunud selgelt mõelda. Kui ta vaid näeks taevast ... näeks *päikest*.

Kõndides mängis ta mõttega ilma eest põgeneda. See oli vähemalt midagi sellist, mida saaks korraldada.

Kuidas oleks, kui sõidaks kuskile mujale? Järgmisel nädalavahetusel on lihavõtted. Kuidas oleks, kui sõidaks päikest otsima?

Miks mitte sõita paariks päevaks Kreekasse? Saarele?

Tõesti, miks mitte? See teeks head – Jasonile, Leole ja eriti Lanale endale. Ta mõtles, et võiks kutsuda ka Kate'i ja Ellioti.

Jah, see oleks tore. Lana naeratas. Võimalus näha päikest ja sinist taevast tõstis kohe ta tuju.

Ta võttis taskust telefoni.

Ta helistas kohe Kate'ile.

KOLMAS PEATÜKK

Kate'il oli parasjagu proov.

Ta pidi astuma natuke rohkem kui nädala pärast Old Vici lavale Aischylose „Agamemnoni” uues ja väga oodatud lavastuses. Kate mängis Klytaimnestrat.

Käimas oli lavastuse esimene läbimäng laval ja see ei laabunud hästi. Kate oli oma rolliga endiselt hädas – täpsemalt öeldes oli ta hädas tekstiga, mis polnud proovide praegust staadiumi arvesse võttes sugugi hea märk.

„Pagana pihta, Kate!” karjus alt parterist lavastaja Gordon oma kõmiseva Glasgow' aktsendiga. „Kümne päeva pärast on esietendus! Võta end ometi kokku, istu kuradi tekstiraamatuga maha ja õpi repliigid pähe.”

Kate oli samuti meeleheitel. „Gordon, mul *on* repliigid peas. Probleem ei ole selles.”

„Milles siis? Ole nii kena ja valgusta mind.” Aga Gordoni sõnad olid öeldud väga tugeva sarkasmiga ja ta ei jäänud vastust ootama. „Jätkake!” hüüdis ta.

Omavahel olgu öeldud – või *entre nous*, nagu Barbara Westil oli tavaks öelda –, ma saan aru, miks Gordon kannatuse kaotas.

Vaadake, kuigi Kate oli tohutult andekas – ja ta oli tõesti määratult andekas –, oli ta ka kaootiline, korratu, temperamentne, tavaliselt pikaldane, sageli sõjakas, mitte alati kaine ja samas muidugi särav, karismaatiline, vaimukas, ja lisaks oli tal ilmeksimatu tõevaist nii laval kui ka väljaspool seda. Mis kõik kombineerituna tähendas, nagu vaene Gordon oli avastanud, et temaga oli piin koos töötada.

Ah ... aga see pole ju aus. Suskan niimoodi sisse oma hinnangu Kate'i kohta, nii-öelda hõlma alt, just nagu teie ei paneks tähele. Olen mina vast riuklik.

Olen töotanud olla objektiivne, niivõrd kui see on võimalik, ja lasta teil endil otsustada. Seega tuleb mul töotusest kinni pidada. Nüüdsest peale püüan jätta oma hinnangud enda teada.

Püsin faktide juures.

Kate Crosby oli briti teatrinäitleja. Ta kasvas üles Londonis jõe lõunakaldal töölisklassi perekonnas, kuigi aastatepikkune draamakool ja häälekoolitus olid pühkinud juba ammu aktsendi viimasedki jäljed. Kate rääkis viisil, mille kohta öeldi varem BBC aktsent – see sarnanes kõrgklassi keelekasutusega ja selle puhul oli keeruline öelda, kust kõneleja pärit on –, kuigi tuleb mõnda, et Kate'i sõnavara oli sama mahlakas nagu alati. Ta provotseeris meelega, tema kõnepruugis võis tajuda alama klassi keelekasutust, mille kohta Barbara West ütles „laadakomöödia” kõnepruuk. Mina ütlesin otse, et ta oli *ropu suuga*.

Oli üks kuulus lugu sellest, kuidas Kate olevat kord kohunud kuningas Charlesiga, kui too oli veel Walesi prints, see juhtunud ühel heategevuslõunasöögil, kus Charles oli võõrustaja. Kate küsis Charlesilt, kui kaugel tualetid on, lisades, et tal on nii tungiv häda, söör, et võiks vajaduse korral kraanikaussi pissida. Kuuldavasti oli Charles olnud võlutud ja naernud laginal. Võib arvata, et sellega kindlustas Kate endale hoobilt talle hiljem osaks saanud *dame*'i staatuse*.

Ajal, kui meie lugu algab, lähenes Kate viiekümnele. Võimalik, et ta oli vanem – täpselt on võimatu teada. Sarnaselt paljude näitlejatega oli ka tema täpne sünniaeg liikuv püha. Pealegi ei näinud ta oma eale vastav välja. Ta pakkus silmailu;

* Briti impeeriumi ordu kahe kõrgema klassi tiitli omanikel on automaatselt õigus rüütlikeisusele, naisisiku puhul tiitlile *dame*. – *Siin ja edaspidi tõlkija märkused*

kui Lana oli heledajuukseline, siis tema tõmmu: tumedad silmad, tumedad juuksed. Omal moel oli Kate sama kütkestav nagu ta ameeriklannast sõbranna. Ent erinevalt Lanast kasutas tema ohtralt meiki, paksult silmapliiatsit ja suurte silmade rõhutamiseks mitut kihti paksu musta ripsmetušši. Minu teada ei võtnud ta tušši kunagi maha, minu arvates lisas ta lihtsalt iga päev kihi või paar juurde.

Kate'i kogu välimus oli rohkem „näitlejannalik” kui Lanal: palju ehteid, kette, käevõrusid, salle, saapaid, mantleid – ta oleks nagu teinud kõik mis ta võimuses, et teda märgataks. Samas kui Lana, kes oli paljuski tõeliselt erakordne, riietus alati võimalikult lihtsalt – just nagu endale liigse tähelepanu tõmbamine oleks olnud kuidagimoodi maitsetu.

Kate oli dramaatiline isiksus, silmatorkav ja värvikas, rahutu energiaga. Ta jõi ja suitsetas vahetpidamata. Nii selles kui ka igas teises mõttes tuleb vist Lanat ja Kate'i pidada teineteise vastanditeks. Tunnistan, et nende sõprus oli minule alati mõneti mõistatus. Neil paistis olevat väga vähe ühist, ent nad olid parimad sõbrannad – ja olid seda olnud väga pikka aega.

Õigupoolest oli selle jutustuse kõigist omavahel põimuvatest armastuslugudest Lana ja Kate'i suhe kõige varasem, see pidas vastu kõige kauem ja oli vast kõigist kõige kurvem.

Kuidas on üldse võimalik, et kaks niivõrd erinevat inimest sõpradeks saavad?

Oletan, et selles oli suur osa *noorusel*. Need, kellega sõbrunetakse nooruses, on haruharva sellised, kelle hilisemas elus sõbraks valiksimine. Kuna oleme neid väga pikka aega tundnud, on neil meie silmis omamoodi nostalgiline staatus, neile antakse nii mõndagi andeks, nende möödalaskmisi talutakse.

Kate ja Lana kohtusid kolmekümne aasta eest ühe filmi võttepaigal. Henry Jamesi romaani „The Awkward Age” põhjal

Londonis vändatud sõltumatu filmi võtetel. Vanessa Redgrave mängis peaosa, proua Brooki, ja Lana tema tüdart, naiivitari Nanda Brookenhami. Kate oli koomilise kõrvalosatäitja, Itaalia nõbu Aggie rollis. Kate pani Lana naerma nii kaamera taga kui ka kaamera ees ja kahest noorest naisest said suviste filmivõtete ajal sõbrad. Kate tutvustas Lanale Londoni ööelu ja peagi käisid nad igal õhtul väljas lustimas – ilmusid võtetele pohmellis, Kate'i tundes kahtlematult puhuti ikka veel napsisena.

Uue sõbra leidmine on natuke armumise moodi, kas pole? Ning Kate oli Lana esimene väga hea sõbranna. Tema elus esimene liitlane.

Kuhu ma järjega jäingi? Andke andeks, lineaarsest jutustusest kinnipidamine osutub üpris keeruliseks. Pean selle poole püüdlema, vastasel juhul ei jõuagi me saare peale – ammugi veel mõrvani.

Me olime Kate'i proovis.

Proov ei tahtnud kuidagi edeneda ja Kate'i monoloogid kubisesid vääratustest. Ent põhjuseks polnud mitte see, nagu tal poleks tekst peas olnud. Tal oli tekst peas. Ta lihtsalt ei tundnud end rollis hästi – ta oli ebakindel.

Klytaimnestra on legendaarne tegelaskuju. Kõige esimene *femme fatale*. Ta tappis oma mehe ja tolle armukese. Ta oli kole-tis – või ohver, olenevalt sellest, kuidas seda vaadata. Milline kingitus näitlejale. Roll, millest võtta, mida võtta annab. Või vähemalt nii võiks arvata. Ent Kate'i esitus oli endiselt hingetu. Tal poleks nagu õnnestunud endas vajaminevat kreekalikku tuld leida. Kuidagimoodi tuli tal leida viis, kuidas pugeda tege-laskuju nahka, tema südamesse ja vaimu, leida mingigi side, mis võimaldaks tal tegelaskujusse sisse minna. Kate'i puhul oli näitlemine hämune ja maagiline protsess. Ent praegu polnud mingit maagiat – oli vaid hämu.